

Nordöstra Polen den 8-18 maj 2009.

Deltagare:

Sten Wikström, Fole, Gotland, reseplanerare och videofotograf, sten@storatollbygard.se .

Ann Wikström, Fole, Gotland, chaufför, ann@storatollbygard.se .

Mari Wikström, Linköping, fågelspanare.

Inledning:

Under vintern bevistade vi ett föredrag av gotlänningen Magnus Martinsson i Visby. Han berättade om 2 nationalparker i NÖ Polen, den orörda skogen Bialowieza och våtmarksområdet Biebrza. Vi blev inspirerade och beslutade att resa dit i maj månad. Följande material användes till planeringen och under resan:

Svensson m fl: Fågelguiden.

Dave Gosney: Finding birds in Poland (Naturbokhandeln), en liten skrift på 30 sidor som är mycket användbar.

The nature guide to Bialowieza primeval forest, Crossbill guides (Naturbokhandeln), bra bok som innehåller mycket allmän information, men som inte är nödvändig att ha.

The nature guide to the Biebrza marshes (Crossbill guides (Naturbokhandeln), bra allmän bok som inte är helt nödvändig att ha.

Karta Marco Polo Polen Nordost 1:300 000 resp Nordwest. Kartcentrum Stockholm 107kr/st. Mycket bra kartor som är nödvändiga att ha.

Karta CartoMedia; Bialowieza Forest 1:85 000, köpt på plats på museum, mkt bra karta.

Karta CartoMedia; Biebranski Park Narodowy, köpt på plats, mycket bra.

Lonely Planet Poland, 321kr, Kartcentrum, mkt information om landet men inte helt nödvändig.

Reserapporter från internet, mycket användbara.

www.bialowieza.net.pl Info på engelska, hotellbokningar mm.

Reseplanering:

Vi bestämde oss för att göra som Magnus, dvs att köra med egen bil. Sten och Mari ägnade en halv dag åt att boka gotlandsfärja via Oskarshamn, polenfärja (Stena Line) via Karlskrona och 3 nätter vid varje nationalpark. Polenfärjan för 3 personer och bil kostade drygt 6.000 kr inklusive 4-bäddshytt som vi delade på 3, middagar och frukost på återresan. Vi valde nattfärja i båda riktningarna, något dyrare än dagturer men vi slapp därmed två hotellövernattningar och kunde utnyttja dagarna bättre i Polen. Vi hade egen dieselbil och det fanns tankställen med diesel överallt, lika bra som i Sverige. Vi hade en oro för bilinbrott, men våra kontakter i Östra Polen meddelande att risken är störst i Gdansk och storstäder, men att det aldrig förekom några stöldar ute på landet i mindre orter där vi höll till.

Priser på hotell, restaurang, mat och dryck är väsentligt mycket lägre än i Sverige, dieseln också billigare. Polska Zloty hade vi med oss inväxlat på bank i Sverige.

Det var mycket lättkört i Polen, med bra skyltning och lite trafik. Bra kartor hade vi ju skaffat hemma och med den förträffliga skyltningen gick det lätt att ta sig fram, även om polackerna har ett tvångsbeteende att de måste köra om allt som syns framför. Tvärtemot vad vi läste i en

rapport, så tyckte vi att vägarna var i bra skick. Endast vägarbetsområden för att göra dem ännu bättre sinkade färden ibland. Under färden mot sydost tyckte vi att det kändes fågeltomt i Polen. Vanliga ”vägkantsarter” i Sverige saknades ofta helt. Vi hade fin tur med vädret hela resan. Det regnade en tidig morgon samt en dag när vi satt i bilen, så vi hade maximal tur. Temperaturen varierade med molnigheten mellan 9 och 19 grader. Vi körde 280 mil och såg 132 arter på våra 10 dagar, och det var vi nöjda med.

Dagsprogram:

8 maj: Karlskrona-Gdynia.

9 maj: Gdynia-Elblag-Ostroda-Olsztyn-Szczytno-Ostroleka-Lomza-Zambrow-Bielsk Podlaski-Hajnowka-Bialowieza.

10 maj: Bialowieza: ”Zebra-Zubra”-Teremiski-Visentparken.

11 maj: Bialowieza: Bialowieski Park Narodowy-”Olzanka Mysliszcze”.

12 maj: Bialowieza-Zbiornik Sienianowka-Bialowieza.

13 maj: Bialowieza-Zbiornik Sienianowka-Goniadz.

14 maj: Goniadz-Tykosin-Goniadz.

15 maj: Goniadz-västra sidan av Biebrza-norra sidan av Biebrza-Goniadz.

16 maj: Goniadz-Grajewo-Elk-Olsztyn-Dobre Miasto-Braniewo-Nowe Pasteka-Frombork.

17 maj: Frombork-Mierzeja Wislana-Gdansk-Gdynia.

18 maj: Karlskrona-Gotland.

Dagbok:

8 maj: Kl 19.30 avgick Stena Baltica från Karlskrona. Vi åt en buffé och gick sen och la oss i vår hytt med utsikt över Karlskrona skärgård. 12 timmar efter avgång var vi i Gdynia.

Vit stork, ett dominerande inslag i den polska fågelvärlden, speciellt vanlig kring gårdar och byar.

9 maj: Sista biten in mot Gdynia stod vi på däck och spanade fågel. Resultatet blev *storskarv*, *skrattmå*s, *fiskmå*s, *gråtrut*, *gräsand* och *kaja*. Vi åkte av färjan i Gdynia och följde vägen mot Warszawa i början för att undvika att köra genom Gdansk. Dock tittade vi ett ögonblick in den vackra gamla stadsdelen från motorvägen. Så småningom satsade vi mer SO mot Bialowieza, som vi nådde efter 9 timmars körning via bla Elblag, Olsztyn, Lomza och Bielsk Podlaski. Längs vägen noterade vi 5 *knölsvan*, 1 *fasan*, 2 *gråhäger*, ca 30 *vit stork*, 3 *brun kärrhök*, 2 *ängshök*, 2 *ormvråk*, 1 *tornfalk*, 2 *sothöna*, 2 *tofsvipa*, många *tamduva*, flera *ringduva*, många *sånglärka*, många *ladusvala*, 3 *hussvala*, 1 *gulärkla*, 2 *sädesärkla*, enstaka *rödhake*, 1 *svart rödstjärt*, 5 *koltrast*, 3 *björktrast*, 2 *taltrast*, flera *ärtsångare*, 2 *svarthätta*, *gransångare* överallt, 1 *grå flugsnappare*, enstaka *talgoxe*, 1 *nötväcka*, 1 *nötskrika*, 10 *skata*,

mycket råka, 1 korp, ca 100 stare, allmän gråsparv, 1 pilfink, allmän bofink, enstaka grönfink, 4 steglits och 1 gulsparv. Minst 5 trastsångare och några näktergal hördes vid dammarna i staden Bialowieza där vi sedan åt en gulasch till middag bredvid dammarna i Park Palacowy. Pris ca 80 kr inkl öl per person. Staden Bialowieza har några få tusen invånare. Det är en gammal rysk trästad med i huvudsak en lång huvudgata. Ryska tsaren hade jaktpalats här på 1800-talet, ett träslott som bränts ner under senare krig. Parken i engelsk stil finns dock kvar och är en utmärkt lokal inom gångavstånd från byn. I parken finns nu också museet där man kan köpa kartor, boka guider mm. Vi bodde på förinbokade Gawra Pension intill parken, ett mycket trevligt hotell med naturkänsla, vildsvins- och hjortskinn på rumsväggarna och uppstoppade djur och fåglar i matsalarna. I receptionen och ena matsalen kunde vi studera skinn av visent. Vi hade beställt ett 3-bäddsrum, men fick en liten 2-rumssvit.

Dagens fågel: Vit stork.

Huvudgatan i staden Bialowieza, gammal trähusbebyggelse i rysk stil.

10 maj: Vi klev upp vid 6-tiden och gav oss in i palatsparken och hörde flera göktyta, och såg flera halsbandsflugsnappare, samt en större hackspett. Lite längre in njöt vi av 3 sjungande sommargylling och 5 mindre korsnäbb. Efter en god frukost på hotellet bokade vi tid till guidad tur till reservatet Bialowieski Park Narodowy till nästa morgon av en av de duktiga fågelguiderna. Denna park på ca 100 km² är den gamla jaktparken för visent och denna naturskog har varit fri från avverkning sedan medeltiden. Parken får inte besökas utan guide. Vid bokningen är det en fördel att man anger fågelintresse för att om möjligt få en guide som kan hitta fågelarterna. Parken ligger precis norr om staden, inom gångavstånd. Han skulle återkomma med besked på SMS och trodde att hans far skulle ställa upp. Vi fick tipset att gå stigen ”Zubra Zebra” under dagen, och den stigen ligger en dryg km NV om hotellet. Parkeringsmöjligheterna är begränsade så vi fick stå vid vägkanten. Stigen är spångad och lättgången och går i gammal lövskog. Där hörde vi ett hackspettsknackande från stigen. Mari tog initiativet och lämnade stigen för sökning. Trots ett steg på en knakande gren, som skulle

ha kunnat skrämra allt i skogen, så hittade hon en orädd hona *vitryggig hackspett* födosökande några meter framför sig. Dock hade hon svårt att viska fram meddelandet till sina föräldrar, men till slut förstod vi att det var läge att snubbla sig fram genom grenar och kärr för att få titta på denna efterlängtrade målart under flera minuter. Resan räddad! Vi fortsatte färden mot NV och hittade snart resans första *mindre skrikörn* och 2 *tranor* som flög över vägen. Lite längre fram gick vi in i nästa "tipsade skog" efter byn Teremiski och hörde strax en hackspett vi inte fick syn på. Efter avlyssning i bilen konstaterades att det var ännu en vitryggig hackspett! Vi fortsatte söderut till "Visentparken" och beundrade de inhägnade däggdjuren. Mycket turistiskt ställe men absolut värt ett besök om man har tid. Där föder man upp visenter för utsläppning, men man vill också visa dem och skogens alla däggdjur för alla besökare som kommer till detta område. Här fanns förutom visent även lodjur, varg, rådjur, hjort, vildsvin, den polska urhästen tarpan och en tom älghage. Under dagen noterade vi de nya resefåglarna *enkelbeckasin*, *gök*, *trädpiplärka*, *gärdsmyg*, *buskskvätta*, *sävsångare*, *härmsångare*, *trädgårdssångare*, *grönsångare*, *lövsångare*, *blåmes*, *gulhämpling* och *stenknäck*.

Kl 19 var det dags för middag på hotellet. Där åt vi en mycket god och genuin 3-rätters polsk måltid bestående av potatissoppa, rimmat fläsk med sallad och potatismos samt en kaka med kaffe eller te. Det utlovade SMS:et kom och vi var inbokade på en guidad tur i Bialowieski Park Narodowy kl 05.00 nästa morgon.

Dagens fågel: Vitryggig hackspett.

Palatsparken i engelsk stil, Park Palacowy, gott om sommargyllingar.

11 maj: Uppstigning kl 04.15 med termometern på 12 grader och nyss avslutat regnväder. Vi träffade vår guide Arec Szymura vid museet i Park Palacowy. Det visade sig att han var en av guiderna som står rekommenderade i Gosneys bok och fadern till Mateusz som bokade in oss under gårdagen (mszymura@bpn.com.pl) tel+48 085-6812-579. Vi fick också sällskap av ett ungt tyskt par, som vi kunde dela kostnaden 500 zloty med. Vi hörde en *mindre hackspett* vid

museet och *kornknarr* strax utanför reservatet. Reservatet gjorde stort intryck på oss. Tack vare alla kungar, tsarer och andra högreståndsmän, som ville ha denna skog för sig själva som jaktområde, så hade skogen förblivit helt opåverkad av människor. Dock hade dessa först utrotat alla björnar för att få visenterna för sig själva. Sedan hade de själva lyckats utrota alla visenter pga för högt jakttryck. Idag pågår uppfödning och utsättning av visent återskapade av djurparksdjur bla från Sverige, medan björnen lyser med sin frånvaro i just denna skog. 50 % av veden var döda fallna träd fulla med insekter för fåglar mm. Vi fick lära oss att en sådan här naturskog innehåller ett stort antal arter av både fågel och däggdjur, men pga skyddet så finns det många predatorer (rovdjur) och därför är antalet individer per art ganska lågt. Vi fick se 1 *tretåig hackspett* bra, men lite sämre obs på 3 *mellanspett*. Nytt under vandringen blev också 1 *spillkråka*, 1 *svartvit flugsnappare* och en hörd *härfågel*. Denna skog är verkligen värt ett besök, och den anses vara de sista resterna efter de stora låglandslövskogar som funnits i Europa under forntiden.

Bialowieza Park Narodowy med döda träd och nyöppnade gläntor med unga lövträdplanter.
Bra lokal för hackspettar.

Efter ett misslyckat sök på gråspett åkte vi in i skogsområdet söder om Bialowieza. Skogarna på ca 500 km² runt staden är fria att besöka. Här har bedrivits skogsbruk tidigare, och timret har forslats ut med järnvägsspår som ännu finns kvar i naturen. Området delades in i numrerade rutor av ryska lantmätare för drygt 100 år sedan, och det finns bilvägar genom hela området i ett rutnät. Vi åkte in vägen från väster via Hajnowka och blundade lite när vi såg en förbudsskylt. Vi kom in till våtmarksområdet "Olzanka Mysłiszcz" med vass och stannade på bron och fick följande nytt: En hona *knipa*, 1 *sävspurv*, 1 *törnsångare*, 1 *fisktärna* och 1 *vassångare*. Vi fortsatte mot nordost genom skogen och fick byta väg då man lastade virke mitt på vägen. 1 *kungsfågel* hittades och vi undrade lite över 2 sjungande mesar i var sitt närliggande revir. För att vara säkra spelade vi upp *svartmes*. Det blev stort kaos och slagsmål

då de 2 svartmesarna trodde att en det kom en ny inkräktare....

Vi körde den lilla vägen på östra sidan av reservatet Bialowiecki Park Narodowy. Här kunde man faktiskt gå rakt in i reservatet utan guide om man hade önskat. Det fanns inga förbudsskyltar och vi följde vägen ända till vitryska gränsen. Där var det dubbla höga stängsel med öppen räfsad sand emellan för att avslöja alla eventuella spår. Vi såg en stenmård på tillbakavägen. Middagen var en lika god 3-rätters som i går.

Dagens fågel: Tretåig hackspett. Dagens däggdjur: Stenmård.

Vår guide Arec Szymura, som guidade oss i Park Narodowy, och rekommenderad av Dave Gosney.

12 maj: Det regnade kraftigt på morgonen, så vi hoppade över morgonpromenaden och sov 2 timmar till före frukost. Vi kände att vi ännu inte var klara med Bialowieza så vi lyckades boka in en natt till. Därefter började vi med att åka och proviantera oss och bilen i Hajnowka. Dieseln kostade 9 kr/l och priserna i "ICA-hallen" var ungefär hälften mot i Sverige. Sen tillbringade vi hela dagen på västra och norra sidan av den stora sjön Zbiornik Sienianowka. Första stoppet på västra dammullen vid Rybaki gav 30-tal *svarttärna*, lika många *vitvingad tärna*, 5 *vigg*, 2 *satterand*, 1 *dvärgmå*s och 2 *skäggdopping*. Norr om sjön åkte vi ner på några ställen före järnvägsbanken, söder om Bachury, Kol. Budy och söder om Cisówka. Det var mycket fågel i och kring sjön: Flera skrattnåskolonier, 2 *havsörn* på bo, 1 *gråspett* hördes, 2 *dubbeltrast*, 1 *brunand* och 1 *rördrom* hördes. Väl framme vid järnvägsbanken genom sjön ökade fågelintensiteten ännu mer! Det var upp emot 1000-tals tärnor i luften, mest vitvingade, men även några svarta och även >100 *skäggjärna*. Här fanns också andra vattenfåglar: 1 *drillsnäppa*, 1 *mindre strandpipare*, 5 *rödbena*, 1 hane *årta*, ca 20 *grågås*, 7 *ägretthäger*, 100-tals ladu- och hussvalor samt 2 *backsva*la.

Utsikt från järnvägsbanken på norra sidan av sjön Zbiornik Sienianowka. Bra lokal för 3 sorters träsktärnor och ägretthäger.

Vi träffade på några fågelskådande engelsmän, som vi skulle möta fler gånger under resan. Under dagen hade vi några regn- och även åskskurar med hagel (marken var vit vid något tillfälle), men det sammanföll med våra förflyttningar mellan lokalerna, så vi blev inte ens våta. Efter besöket vid järnvägsbanken körde vi närmaste vägen tillbaks till Bialowieza och fick bla se en mindre skrikörn sittande i en trädtopp. Ännu en kväll med god mat på Gawra. Denna kväll hade pensionatet besök av ”Naturvårdsverket” i Tyskland. Ledare var en utvandrad polska, som satte sig vid vårt bord och vi hade många, långa och intressanta diskussioner med henne.

Dagens fågel: Vitvingad tärna.

13 maj: Vi klev upp tidigt och misslyckades igen med att få se gråspett, och gjorde en ny tur längs östra reservatsgränsen. Efter nattens regn var vägen kladdig, så vi körde inte så långt, men hörde många skönsjungande sommargyllingar, många göktyta och 2 *domherre*. Nu hade också *tornseglare* tillkommit. Vi gjorde vårt sista besök på Pension Gawra för att äta frukost och betala för oss. Kan rekommenderas inte minst för den goda maten! Vi betalade drygt 200 kr per person och dygn. Då ingick frukost och middag 3 ggr på 4 övernattningar. Vi åkte norrut igen mot sjön Zbiornik Sienianowkai och gjorde första stopp vid Stara Bialowieza i lövskogen några km NV om Bialowieza, och gick den spångade stigen. Där kunde man på skyltar läsa hela den polska kungahistorien om hur och varför denna skog till slut hade blivit en nationalpark. Andra grupper hade hittat flera sällsynta hackspettar på denna slinga, men vi fick nöja oss med en mindre hackspett i slutet på rundan. Vi körde in på sydsidan av sjön mot fågeltornet norr om Siemieniakowszczyzna (dessa fantastiska polska ortnamn!) och stötte på flera fågelgrupper, bla vår bekante guide Arec som nu hade hand om ett gäng från Karlstads Universitet. Han bidrog till att alla snabbt fick se en hane *citronärla* som rörde sig i närheten.

Citronärla på häckplats söder om sjön Zbiornik Sienianowka.

Vitvingade tärnor vid sjöns norra strand.

Även södra sidan av sjön var fylld av tärnor, hägrar (bla 6 ägrett-) mfl arter. Därefter körde vi mot nästa mål, våtmarken Biebrza 10 mil mot nordväst. Längs vägen fick vi se 2 *hämpling* och 1 *varfågel* innan vi passerade den stora staden Bialystok. Några gånger blev vi osäkra på om vi verkligen var på rätt väg. Skyltarna i Polen är bra, men ibland har de stora vägarna flera nummer, så man kan tappa orienteringen. Vi kom därför till slut in till våtmarksområdet rakt söderifrån vid byn Strekowa Góra och fick direkt se 1000-tals vitvingad tärna. Imponerande! Vi fastnade förstas länge på platsen och hittade även ca 100 *brushane*

och resans första *turkduva*. Här är det öppna våta gräsmarker, och i år trivdes tydligen tärnorna här. Magnus Martinsson skriver i VF att de kan återfinnas på olika ställen olika år. På väg mot staden Goniadz (uttalas Gännjånns) såg vi en polsk älg långt ute på en myr. Älg är ganska ovanlig i Polen, så vi och ungdomarna som stod och tittade på den var mycket lyckliga! Staden Goniadz på våtmarkens östra strand har några tusen invånare. Det är en modern stad. Våtmarksområdet Biebrza består av en floddal, ca 10 mil lång och ett antal km i bredd. Det är en av de få kvarvarande låglandsfloderna i Europa som ännu inte är utdikade. Ålderdomligt jordbruk finns i området med nötkreatur, och slätter av våtmarker. Jordbruket här liknar mycket det som fanns i Sverige på 1950-talet. Hotellet Zbysko var inte helt enkelt att hitta men det var ett känt fågelskådarhotell och hyste även de engelsmän vi stött på innan. Vill man bo något elegantare kan man välja hotellet Bartlowizna Kompleks Wypoczynkowy som ligger precis intill våtmarken. Här kan man nattlyssna från hotellträdgårdens bar. Detta hotell ligger bara 100 m från Zbysko och maten här är utmärkt. Hotellet var dock fullbokat då vi beställde. Efter middag på hotellet åkte vi söderut och hamnade i Budy efter ngn km körning på sandvägar i tallskogen. Där tog en man emot oss när vi läste på en infotavla och visade oss sina kor, tarpaner (polska hästar), katter, hundar, camping, museum, konstverk samt kartor över området. Han ringde också och tog reda på den aktuella bästa platsen för vattensångare. Hans bostad var så full av konstverk att man fick gå på skrå för att inte radera uppställningarna. Det kostade några zloty som resulterade i några kartor innan vi kunde återvända till hotellet. En mycket märklig man! Åk gärna dit om ni är i trakten.

Dagens fågel: Citronärsla.

Dagens däggdjur: Älg.

Długa Luka i Biebrzas sydöstra del. Lämplig biotop för vattensångare, med knähög starrvegetation. Förbiflygande ängshök.

Sjungande vattensångare i solnedgången vid Długa Luka.

14 maj: Efter frukost på hotellet begav vi oss söderut mot en lokal för vattensångare. Vi gick förbi fågeltornet vid Krynicka Biel och ut i våtmarken iklädda stövlar. Sten lyckades trampa genom med ena stöveln i den bottenlösa stigen, men vi andra klarade oss torrfotade i båda riktningarna. Inga vattensångare hittades, så vi tog oss upp i fågeltornet före nästa lokalbesök. Dit kom också en grupp engelsmän. Runt tornet sjöng 8 arter sångare inkl *gräshoppsångare* och långt ute i myren sågs 1 *sparvhök*, 2 *rödspov* och 2 tranor som engelsmännen uppskattade. Deras guide noterade att en av örnarna på himlen inte var mindre skrikörn utan *större skrikörn*. Vi kunde jämföra teckning och storlek när två skrikörnar bråkade med

varandra innan de försvann i fjärran. Vi fortsatte någon km söderut till Długa Luka där det går en spång ca 300 m ut i våtmarken. Det var meningen att vi skulle spana av kvällens tänkta plats för att leta vattensångare. Klockan var 11 och det är ingen bra tid på dagen för dessa. Döm om vår förvåning när det nästan direkt hördes *vattensångare*! Vi hörde tom 2 st och såg dessutom 1 *storspov* och några *ängspiplärka* medan 1 hane ängshök seglade alldeles bredvid oss. Vid ett stopp längre söderut hörde Sten och Mari 1 *gröngöling*.

Vi åkte söderut till staden Tykosin, där vi letade reda på grustaget söder om staden där det hade funnits biätare på andra resor. Vi hittade dock inga sådana utan bara mängder av backsvalor. Vi tankade och provianterade i staden innan vi åkte tillbaka till Krynicka Biel via den stora tärnlokalen Zajki. Där sågs också gulärta, skrattnås, resans första 2 *kråka*. Vi for vidare mot Wisna och såg fortfarande gott om flera arter tärnor samt 1 *gråhakedopping*. Vi tog ett långt matstopp i lä vid morgonens fågeltorn Krynicka Biel och tittade på rödspovar och ängshökar.

Kl 18-20 var vi ute på spången Długa Luka. Det var soligt och + 13 grader men lite väl blåsigt. Vi fick dock den stora äran att få se och höra minst 4 vattensångare på hyfsat nära håll även om det var lite för mycket motljus för bra fotoläge. Här ute finns inga sävsångare, så det var inte svårt att arta vattensångarna. Jättekul! Ett antal ängshökar och 2 *svart stork* flög förbi. Kvällen avslutades med öl i hotellets bar.

Dagens fågel: Vattensångare.

15 maj: Vi startade med lite hotellskådning före frukost. Sen åkte vi över till västra sidan och körde söderut mot Mscichy. På invägen mot fågeltornet ”Bialy Grad” sågs bla 2 vitstjärnig *blåhake* och många fina närobsar på vit stork. Det var kallt och blåsigt i fågeltornet, så vi stannade inte så länge. Vi såg en stor skruv med minst 100 vit stork ackompanjerad av tranor. Vi fortsatte söderut till ett privat fågeltorn vid Brzostowo efter rekommendation från våra engelsmän. Där betalade vi 2 zloty per person för parkering och det var verkligen prisvärt. Här hittade vi mycket fågel: Ca 300 brushane, 5 drillsnäppa, 1 hane årtä, ca 30 *kärrensäppa*, 2 *småtar*na, ca 100 vitvingad tärna, 10 fisktärna, 50 skrattnås, 3 *större strandpipare*, 2 mindre strandpipare, 3 *gluttsnäppa*, 15 *grönben*a och 2 *småsnäppa*. Rätt som det var skrek en spansk skådare *pilgrimsfalk*. 1000-tals fåglar (mest brushanar, men även tärnor) lyfte på en gång och falken gick rätt in i flocken, som delade sig i 3 delar med en ”ljudbang” som påföljd. Tyvärr för falkens del blev det inget byte denna gång, men upplevelsen för oss åskådare blev fantastisk! På väg norrut påträffades 1 *stenskvätta* i ett stenröse.

Vi fortsatte norrut mot den kända bron i Kuligi. Där gick en bred bikanal genom ett spännande vassområde. Här har tex hittats vassångare, men för vår del blev det mest säv- och trastsångare. Vi hade sett på kartan att man skulle kunna komma in området väster om Grzedy till några fågeltorn ut mot våtmarken. Men vi stoppades av körförbud och en bom över vägen och vände. På väg mot överfarten och slussen över floden lyckades vi köra vilse och belönades med några vackra rådjur på åkrarna. På östra sidan av floden Biebrza körde vi småvägar söderut. Vid Kopytkowo besökte vi ett privat högt och rangligt fågeltorn för 3 zloty per person. Inget nytt men utsikten var hänförande ut mot de fågeltorn vi inte fick tillträde till från andra sidan. Det skulle kunna finnas älg där, men vi fick nöja oss med ett rådjur, några tranor en gräshopp- och en vassångare. Vi följde floden söderut mot hotellet och hittade en *rapphöna* i ett kornfält.

På kvällen åt vi soppa och anka på det finare ”strandhotellet”. Det smakade bra men var förstås dyrare än på vårt hotell. Efter maten satte sig en polsk fågelskådare bredvid oss. Han vill gärna hjälpa oss, men vi skulle ju påbörja hemresan nästa morgon. Han ville i alla fall få

vår rapport och gav oss följande webbadress: www.birdguide.pl.

Dagens fågel: Brushanarna som kämpade för sitt liv mot pilgrimsfalken.

Vill man bo riktigt bra i staden Goniadz kan man välja detta hotell, Bartlowizna Kompleks Wypoczynkowy, som ligger precis vid kanten av våtmarken. Här kan man nattlyssna från balkongen.

16 maj: Hemresan påbörjades efter lite morgonskådning och frukost på hotellet. Vi körde genom Massurien, som fågelskådaren kvällen före hade rekommenderat. Han sa att det var vackert och liknade södra Sverige, och det stämde med alla sjöar, blandlövskog och kullar. Det märktes att det var ett populärt rekreationsområde med mycket stugor, camping, golf, båt- och kanotuthyrning, vandringsstigar mm. Vi noterade 2 mindre skrikörn, 2 skäggdopping, mycket tranor och flera 100-tal nyanlända tornseglare. Dem hade vi bara sett enstaka på ett par ställen tidigare. Strax söder om Kaliningrad hittade vi ett hotellrum i staden Frombork där Copernicus hade varit verksam. Sedan ägnade vi kvällen åt kustnära skådning kring den lilla staden Nowe Pasteka. Vi körde in i ett jordbrukslandskap oftast på dammvallarna ut mot Östersjön. Vi hittade resans första 3 *rörsångare* förutom de vanligare säv- och trastsångarna. Noteras kan också 1 havsörn, 100 grågäss, 20-talet tofsvipor, flera vassångare, 1 fasan och en ormvråk av "Börtingetyp". Två gånger blev vi stoppade av den polska gränspolisens, som nog tyckte att vi hamnade för nära ryska gränsen. Men de var mycket vänliga och vi berömde deras land och den fågelskådning vi fått uppleva.

Middag åt vi på hotellet och det smakade bra. Vi fick en stor 3-bäddslägenhet med 2 rum o kök + vardagsrum med öppen spis för 650 kr inkl frukost.

Dagens fågel: Tornseglare.

V: Sjö i Massurien.

H: Norra sidan av näset Mierzeja Wislana, bevarad strand och tallskog.

17 maj: Efter frukost blev vi turister och besökte stadens stora katedral samt den stora borgen. Det var söndag och gudstjänst på gång, så vi smet in en stund medan besökarna stänkte vigvatten på sig, gjorde korstecken och satte sig. Copernikus observatorietorn var

dock stängt på söndagar. Vi körde längs kusten västerut mot Elblag och hittade 2 adulta och >10 subadulta *havstrut* och ett 10-tal gulärlor. Sen körde vi genom Wisla-deltat via broar och färja. Vid ett brostopp hittade vi bl.a. 10 svarttärnor och 3 fasaner. Vi tog av nordöst för att köra ut på den stora näset Mierzeja Wislana, som går ut i Östersjön. I början var det bokskog, sen blev det mest tallskog. Det fanns flera turistorter längs vägen, men vi var imponerade av att halvön inte var så mycket exploaterad utan mest bestod av vildmark. På den norra sidan fanns det bara en badort med flera mil fantastisk strand. Nära tivolit vid den största staden på sydsidan, Krynica-Morska, hittade vi en flock på ca 50 gulärlor. Vid orten Piaski längst i nordost stoppades vi av en vägbom pga att ryska gränsen vid Kaliningrad nästan var nådd. Där ute hittade vi resans första *rosenfink*. Vi såg också några vildsvin, som inte verkade rädda. Sten gick ut och videofilmade och Ann hämtade lite knäckebröd och slängde ut. Då dök det upp fler suggor med sammanlagt ett 15-tal kultingar som slogs om maten. Vi fick fina bilder på dessa söta griskultingar! En god fisklunch intogs på en vägkrog på vägen tillbaks. Nu var det tid att åka mot Gdynia och färjan till Karlskrona. Men vi började med ett nytt turiststopp i Gdansk och promenerade i den gamla vackra hansestaden först. Sista biten mot färjan i Gdynia var sämre skyltad än vi var vana vid, så vi hann bli lite nervösa några gånger, men hann till färjan i tid.

Dagens fågel: Gulärta som vi såg 50 ex på en gång.

18 maj: Vid ankomst till Karlskrona fick vi larm på en ringand i Gislaved. Vi åkte dit i ösregnet och letade, men den var inte kvar, så vi fortsatte till Gotland via Oskarshamn.

Resesällskapet Ann, Mari och Sten Wikström. Glada efter att ha sett vattensångarna vid plattformen 300 meter ut i våtmarken i Długa Luka. Trots vårvädret den 14 maj var det ändå gott med svenska vinterkläder. Vattensångarna höll till runt plattformen och spången ut.

Sammanfattning: Denna resa har varit mycket givande ur olika aspekter. Vi har fått lära oss mycket om europeisk opåverkad natur, fått se fåglar som inte ses hemma av olika anledningar. En del av dessa har väl aldrig funnits hos oss, men en del har människan själv utrotat från Sverige genom att utplåna biotoper. En tankeställare! Sett ur en annan synvinkel (som varande bönder), så konstaterar vi att jordbruksproduktionen ligger långt efter vår, och det därför finns mycket mer fattiga människor i Polen än i Sverige. Däremot tar vi inte ställning till om de är lyckligare eller olyckligare än oss.

Vit stork sågs i större antal varje dag. De flesta av Europas hackspettarter finns i området, och här finns goda möjligheter att se vittryggig hackspett på nära håll. Lövsångaren var ovanlig, men däremot dominerade gran- och grönsångare. Halsbandsflugsnappare var vanlig precis som hemma (Gotland). Sjungande sommargyllingar hördes ofta. Vitvingad-, skägg- och

svarttärna sågs i mängder i orörda våtmarker. Vattensångare fanns i våtmarker med lågväxande halvgräs utan buskar. Rörsångare var ovanlig medan trastsångare fanns överallt. Två arter skrikörn och citronärla är andra östliga arter som sågs. Vi blev mycket vänligt bemötta överallt, vi klarade oss hyggligt med engelska, och vi mötte många naturintresserade personer och fågelskådare från hela Europa.

Foto: Fotomöjligheterna är mycket bra om man tar tid på sig. Samtliga bilder i denna rapport är klipp från videofilm.

Vid protokollet Ann Wikström ann@storatollbygard.se

Artlista.

Skäggdopping *Podiceps cristatus*: 6 ex 12.5 V Sienianowka. 2 ex 13.5 S Sienianowka. 2 ex 16.5 Massurien. 1 ex 17.5 S Mierzeja Wislana.

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*: 1 ex 14.5 Wizna.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*: Flera ex 8.5 Gdynia hamn. Några ex 16.5 Nowe Pasteka. Många 17.5 Mierzeja Wislana..

Rördrom *Botaurus stellaris*: 1 ex hörd 12.5 Kol. Budy. 1 ex hörd 13.5 S Sienianowka. 1 ex hörd 15.5 "Bialy Grad".

Ägretthäger *Egretta alba*: 7 ex 12.5 N Sienianowka. 6 ex 13.5 S Sienianowka. 2 ex 15.5 "Bialy Grad".

Gråhäger *Ardea cinerea*: Sedd 6 dagar.

Vit stork *Ciconia ciconia*: Mycket talrik alla dagar.

Svart stork *Ciconia nigra*: 2 ex 14.5 Długa Luka.

Knölsvan *Cygnus olor*: Sågs nästan alla dagar, ibland många.

Grågås *Anser anser*: 20 ex 12.5 N Sienianowka. 2 ex 13.5 Goniadz. 4 ex 15.5 "Bialy Grad". Ca 100 ex 16.5 Nowe Pasteka.

Gräsand *Anas platyrhynchos*: Alla dagar.

Snatterand *Anas strepera*: 22 ex 12.5 V och N Sienianowka. 2 ex 17.5 V Frombork.

Årta *Anas querquedula*: 1 hane 12.5 järnvägsbanken Sienianowka. 1 hane 15.5 Brzostowo.

Brunand *Aythya ferina*: 1 hane 12.5 S Bachury.

Vigg *Aythya fuligula*: 5 ex 12.5 Rybaki. 2 ex 13.5 S Sienianowka. 1 ex 14.5 Wisna.

Knipa *Bucephala clangula*: 1 hona 11.5 "Olzanka Mysliszcze".

Havsörn *Haliaeetus albicilla*: 2 ex på bo 12.5 S Bachury. 1 ex 16.5 Nowe Pasteka.

Mindre skrikörn *Aquila pomarina*: 1 ex 10.5 N Bialowieza. 1 ex 12.5 N Sienianowka + 1 ex i en trädtopp N Bialowieza. 1 ex 14.4 Krynicka Biel. 2 ex 16.5 Massurien.

Större skrikörn *Aquila clanga*: 1 ex 14.4 Krynicka Biel.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*: Sedd nästan alla dagar.

Ängshök *Circus pygargus*: 1 ex 9.5 längs resvägen. 2 ex 14.5 Krynicka Biel och 2 ex Długa Luka. 2 ex 15.5 Długa Luka.

Ormvråk *Buteo buteo*: Sedd nästan alla dagar.

Sparvhök *Accipiter nisus*: 1 ex 14.5 Krynicka Biel. 1 ex 15.5 norra delen av Biebrza.

Tornfalk *Falco tinnunculus*: 1 ex 9.5 längs resvägen.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*: 1 ex 15.5 Brzostowo.

Rapphöna *Perdix perdix*: 1 ex 15.5 N Goniadz.

Kornknarr *Crex crex*: Hördes 5 dagar.

Fasan *Phasianus colchicus*: 1 ex 9.5 längs resvägen. 2 ex 12.5 N Sienianowka. 1 ex 16.6 Nowe Pasteka. 3 ex 17.5 V Frombork.

Sothöna *Fulica atra*: Sedd 6 dagar.

Trana *Grus grus*: Sedd nästan alla dagar.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*: 1 ex 12.5. järnvägsbanken Sienianowka. 2 ex 15.5 Brzostowo.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*: 3 ex 15.5 Brzostowo.
Tofsvipa *Vanellus vanellus*: Sedd nästan alla dagar.
Kärnsnäppa *Calidris alpina*: Ca 30 ex 15.5 Brzostowo.
Småsnäppa *Calidris minuta*: 2 ex 15.5 Brzostowo.
Grönben *Tringa glareola*: 15 ex 15.5 Brzostowo.
Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*: 1 ex 12.5 N Sienianowka. 5 ex 15.5 Brzostowo. 1 ex V Frombork.
Rödben *Tringa totanus*: 5 ex 12.5 N Sienianowka. Enstaka 15.5 Brzostowo.
Gluttsnäppa *Tringa nebularia*: 3 ex 15.5 Brzostowo.
Rödspov *Limosa limosa*: 2 ex 14.5 Krynicka Biel. Ca 10 ex 15.5 Brzostowo.
Storspov *Numenius arquata*: 1 ex 14.5 Długa Luka. 1 ex 15.5 Brzostowo.
Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*: Hördes eller sågs 5 dagar.
Brushane *Philomachus pugnax*: >100 ex 13.5 V Zajki. Ca 300 ex 15.5 Brzostowo.
Skrattmå *Larus ridibundus*: Sedd nästan alla dagar, ofta talrik.
Fiskmå *Larus canus*: 8.3 några ex i Gdynia hamn. 2 ex 12.5 N Sienianowka. Några ex 17.5 V Frombork.
Gråtrut *Larus argentatus*: 1 ex Gdynia hamn. 2 ex 16.5 Nowe Pasteka.
Havstrut *Larus marinus*: 2 ex adulta + >10 ex subadult 17.5 V Frombork.
Dvärgmå *Larus minutus*: 1 ex 12.5 Rybaki.
Småtärna *Sterna albifrons*: 2 ex 15.5 Brzostowo.
Fisktärna *Sterna hirundo*: 1 ex 11.5 dammen i Park Palacowy. 10 ex 12.5 Rybaki. Ca 10 ex 15.5 Brzostowo.
Svarttärna *Chlidonias niger*: 30 ex 12.5 Rybaki + 5 ex järnvägsbanken. 3 ex 13.5 S Sienianowka. Ca 20 ex 14.5 Wisna. 5 ex 15.5 Brzostowo. 10 ex 17.5 S Mierzeja Wislana.
Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*: 30 ex 12.5 Rybaki + >100 ex järnvägsbanken. Ca 100 ex 13.5 S Sienianowka + ca 1000 ex södra Biebrza. >1000 ex 14.5 Zajki + 10 ex Wisna. Ca 50 ex 15.5 "Bialy Grad". + ca 100 ex Brzostowo.
Skäggtärna *Chlidonias hybridus*: >100 ex 12.5 järnvägsbanken N Sienianowka. Ca 30 ex 13.5 S Sienianowka. 3 ex 14.5 Zajki. 1 ex 15.5 "Bialy Grad".
Tamduva *Columba livia (domest)*: Alla dagar.
Ringduva *Columba palumbus*: Alla dagar.
Turkduva *Streptopelia decaocto*: Sedd 5 dagar.
Gök *Cuculus canorus*: Hörd nästan alla dagar.
Tornseglare *Apus apus*: Några ex 14-15.5. From 17.5 1000-tals överallt.
Härfågel *Upupa epops*: 1 ex hörd 11.5 Bialowieski Park Narodowy. 1 ex hörd 15.5 vid hotell Zbysko.
Spillkråka *Dryocopus martius*: 1 ex 11.5 Bialowieski Park Narodowy.
Gröngöling *Picus viridis*: 1 ex hörd 14.5 S Długa Luka.
Gråspett *Picus canus*: 1 ex hörd 12.5 S Bachury.
Mellanspett *Dendrocopos medius*: 3 ex 11.5 Bialowieski Park Narodowy.
Mindre hackspett *Dendrocopos minor*: 1 ex hörd 11.5 Park Narodowy. 1 ex 13.5 Stara Bialowieza.
Större hackspett *Dendrocopos major*: Hörd och sedd 4 dagar. Talrik i rätt miljö.
Vitryggig hackspett *Picoides leucotos*: 1 ex sedd 10.5 "Zebra Zubra" + 1 ex hörd V Teremiski.
Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*: 1 ex sedd 11.5 Bialowieski Park Narodowy.
Göktyta *Jynx torquilla*: Hörd nästan alla dagar.
Sånglärka *Alaudia arvensis*: Alla dagar.
Backsvala *Riparia riparia*: 2 ex 12.5 järnvägsbanken Sienianowka. Många 14.5 S Tykosin i grustaget.
Ladusvala *Hirundo rustica*: Alla dagar.
Hussvala *Delichon urbica*: Alla dagar.
Ängsfiolärka *Anthus pratensis*: Några ex 14.5 Długa Luka. Enstaka ex 15.5 längs vägen. Några ex 16.5 Nowe Pasteka.
Trädpiolärka *Anthus trivialis*: Hörd eller sedd enstaka i skog 4 dagar.
Gulär *Motacilla iberiae*: Sedd 5 dagar, ibland stora flockar.
Citronär *Motacilla citreola*: 1 hane 13.5 S Sienianowka.
Sädesär *Motacilla alba*: Alla dagar.

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*: Nästan alla dagar.
Rödhake *Erithacus rubecula*: Sedd 6 dagar.
Näktergal *Luscinia luscinia*: Hörd alla dagar.
Blåhake *Luscinia svecica cyaneola*: 2 ex (vitstjärnig) 15.5 Mscichy.
Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*: Sedd 5 dagar, enstaka ex.
Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*: 1 ex 15.5 S Mscichy.
Buskskvätta *Saxicola rubetra*: Sedd 5 dagar, ofta många ex i öppen mark.
Taltrast *Turdus philomelos*: Alla dagar.
Dubbeltrast *Turdus viscivorus*: 2 ex 12.5 V Bachury. 1 ex 13.5 S Sienianowka. 1 ex 14.5 Krynicka Biel.
Koltrast *Turdus merula*: Alla dagar.
Björktrast *Turdus pilaris*: Alla dagar.
Trädgårdssångare *Sylvia borin*: Hörd nästan alla dagar.
Svarthätta *Sylvia atricapilla*: Alla dagar.
Ärtsångare *Sylvia curruca*: Alla dagar.
Törnsångare *Sylvia communis*: Hörd nästan alla dagar.
Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*: Hörd och sedd alla dagar utom första resdagen.
Vattensångare *Acrocephalus paludicola*: 2+4 ex 14.5 Długa Luka.
Gräshoppsångare *Locustella naevia*: 1 ex 14.5 Krynicka Biel. 1 ex 15.5 Kopytkowo.
Vassångare *Locustella luscinioides*: Hörd 6 dagar.
Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*: 3 ex 16.5 Nowe Pasteka. 1 ex 17.5 V Frombork.
Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*: Hörd (ibland sedd) alla dagar.
Härmsångare *Hippolais icterina*: 1 ex 10.5 parkeringen "Zubra Zebra". Några ex 11.5 under dagen. 1 ex 14.5 Krynicka Biel.
Lövsångare *Phylloscopus trochilus*: Hörd ca 5 ex per dag 7 dagar. Vanligare än vi trodde.
Grönsångare *Phylloscopus collybita*: Hörd nästan alla dagar. Mycket talrik.
Gransångare *Phylloscopus collybita*: Mycket talrik alla dagar.
Kungsfågel *Regulus regulus*: 1 ex 11.5 S Bialowieza.
Grå flugsnappare *Muscicapa striata*: Sedd 5 dagar.
Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*: 1 ex 11.5 Bialowieski Park Narodowy.
Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*: Sedd eller hörd ganska talrikt alla 4 dagar i Bialowieza.
Talgoxe *Parus major*: Alla dagar.
Svartmes *Parus ater*: 2 ex 11.5 S Bialowieza.
Blåmes *Parus caeruleus*: Sedd enstaka 4 dagar.
Nötväcka *Sitta europaea*: 1 ex 9.5 längs vägen. 1 ex 10.5 "Zubra Zebra". 1 ex 11.5 Bialowieski Park Narodowy.
Sommargylling *Oriolus oriolus*: Hörd 6 dagar, enstaka i rätt miljö.
Varfågel *Lanius excubitor*: Sedd 1 ex per dag 5 dagar längs färdvägen.
Skata *Pica pica*: Sedd enstaka de flesta dagar.
Nötskrika *Garrulus glandarius*: Sedd nästan alla dagar.
Kaja *Corvus monedula*: Sedd många nästan alla dagar.
Råka *Corvus frugilegus*: Mycket vanlig de flesta dagar.
Kråka *Corvus corone cornix*: Sedd 4 dagar, ganska ovanlig.
Korp *Corvus corax*: Sedd enstaka 5 dagar.
Stare *Sturnus vulgaris*: Mycket talrik alla dagar.
Gråsparv *Passer domesticus*: Alla dagar.
Pilfink *Passer montanus*: Sedd enstaka 5 dagar.
Bofink *Fringilla coelebs*: Mycket talrik alla dagar.
Hämpling *Carduelis cannabina*: 2 ex 13.5 S Bialystok. 2 ex 14.5 Zajki. 1 ex 15.5 Hotell Zbysko.
Steglits *Carduelis carduelis*: Alla dagar. Vanligare än hemma i Sverige.
Grönfink *Carduelis chloris*: Sedd nästan alla dagar.
Gulhämpling *Serinus serinus*: Enstaka alla dagar.
Domherre *Pyrrhula pyrrhula*: 2 ex hördes 13.5 Ö reservatet Bialowieski Park Narodowy.

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*: Sedd 4 dagar.
Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*: 5 ex 10.5 Park Palacowy.
Rosenfink *Carpodacus erythrinus*: 1 ex 17.5 Piaski.
Sävspår *Emberiza schoeniclus*: Sedd och hörd 6 dagar.

Däggdjur:

Rådjur: Sedd nästan alla dagar längs vägen.

Älg: 1 ex 13.5 S Goniadz.

[Visent: Många 10.5 i djurparken (uppfödningen).]

Red deer: 1 ex Krynicka Biel.

[Hjort: Liten grupp 10.5 i djurparken.]

Tarpaner (polska hästar): En grupp 10.5 i djurparken. En grupp 14.5 hos mannen i Ruby. Ytterligare några grupper under resan.

[Varg: En fin familjegrupp 10.5 i djurparken.]

Räv: 2 ex.

Stenmård: 1 ex 11.5 Bialowieza. 1 ex 13.5 N Bialowieza.

Hare: 5 ex.

Vildsvin: 1 ex 10.5 i djurparken. Ca 20 ex inkl kultingar 17.5 Piaski.

Ekorre: Några i Bialowieza och på andra ställen.

Rödspov i lämplig biotop i Biebrza.